

Ім'я Шевченка... Без нього ми українці, немислимі як народ. Бо в його житті, його творчості – наша щира душа, совість християнина, дух козацької звитяги, людська гідність.

В творчості Шевченка є краплинка і нашого волинського краю. Вже більше як півтора століття тому побував геніальний Кобзар на нашій землі. Ходив збитими курними шляхами, облитими потом і слізьми народу. Тут народились задуми багатьох його творів. І пам'ять історії зберегла його дорогий образ.

Вмикається музика

Погожої золотої осені року 1846 випала йому мандрівка на Волинь та Поділля. Тоді , після завершення Петербурзької академії мистецтв він був вільним художником і працював на Україні. Вступив до новоствореної тоді в Києві Археологічної комісії. Комісія займалась вивченням історичних документів, фольклору , дослідженням археологічних пам'яток. Саме від археологічної комісії він одержав доручення здійснити подорож на захід України, відвідати ряд славних своєю старовиною міст Поділля і Волині. Метою подорожі було збирання давніх рукописів, запис народних пісень опис й замальовки пам'яток старовинної архітектури, курганів.

З Києва Шевченко спочатку поїхав на Поділля. А далі шлях його проліг до Житомира – центру Волинської губернії. Вирішивши необхідні службові справи в губернському місті, поет давнім волинським трактом продовжив мандрівку в західному напрямку. До речі, потрібно згадати, що Шевченко мріяв побувати у своєрідних місцевостях Правобережної України – на Волині та Поділлі. Ці землі його цікавили не тільки історією та етнічною самобутністю, а й багатими традиціями народно-визвольного руху.

Нарешті, як уже згадували, восени 1846 року, така нагода трапилася. Перший маршрут Кобзареві подорожі проліг на Поділля, де побував у Кам'янець –Подільському, Житомирі, Проскурові, Летичеві, Бердичеві та ін.. містах і містечках. Вирішивши необхідні службові справи, поет продовжив мандрівку в західному напрямку, аби відвідати волинський край . На цьому шляху він уперше ступив на рівненську землю.

Отже, після 10 жовтня, заручившись підтримкою сановних губернських осіб, Шевченко їхав на перекладних (як службова особа) у напрямку Почаєва. Шлях його проліг уперше через Рівненщину, адже волинський поштовий тракт проходив через Корець, Остріг ,

Дубне, Кременець. Більш вірогідно, що саме під час переїзду, він зупинявся з метою оглянути численні архітектурні, пам'ятки, поспілкуватися з селянами, поцікавитися особливостями їх духовної та матеріальної культури. Утім врахуємо, що в мандрівника були й вимушені зупинки, зокрема на зворотньому шляху, пов'язані з труднощами гужового транспорту. Такі зупинки Шевченко прагнув використати з користю для справи і для себе.

Одягнуті в пурпурово-золоті шати зустрічали поета села і міста Рівненщини.

Ніякий подорожній не міг не зупинитися у древньому Корці. Корець на той час був невеличким містечком, якому і понині збереглися руїни середньовічної твердині князів Корецьких 14-16 ст., збудованої на обривистій кручі над річкою Корчик.

В'їзна вежа, руїни стін замку та оборонних мурів, великі підвальні приміщення. На цей час руїни були чи не найприкметнішою особливістю Корця. В економічному відношенні містечко помітно занепало порівняно з другою половиною минулого 18 ст. 1831 року тут було закрито фарфоро-фаянсовий завод. Найбільше підприємство Корця, яке в свій час славилося своєю продукцією не тільки в Росії, а й у Європі. На грані остаточного занепаду була суконна мануфактура, де працювали кріпаки князя Чарторийського і через кілька місяців, у березні 1847 року вона таки припинила свою роботу.

Шевченко чув оповіді корецьких ремісників про важку, нестерпну працю на мануфактурах. Поряд із цим у народній пам'яті живими були події героїчної минувшини Корця, наприклад оповіді про часи визвольної війни 1648-1654 років, коли тут спалахнуло народне повстання (1649) і його учасники влилися у військо Богдана Хмельницького. Тоді ж при штурмі це військо перетворило в руїни замок князів Корецьких.

Може тому у Шевченка склалося враження про Корець, як про місто минулого, від якого на той час непривабливі картини. Це враження зафіксоване в його повістях «Прогулка з удовольствием и не без морали» та «Варнак».

Вважають що Шевченко зупинявся в Корці на постоялому дворі при корчмі, де було дві кімнати для приїжджих. Цей будинок зберігся і донині. Як ви думаєте який це будинок.

Тарас Григорович оглянув у Корці й інші пам'ятники старовини; на кручі напроти руїн замку стояла ошатна дерев'яна церква Кузьми і Даміана 18 ст., у центрі міста знаходився колишній католицький монастир базиліан, поряд з постійним двором височіли будівлі давнього православного монастиря. Можливо у Корці Шевченко виконав кілька малюнків. Так зберігся один малюнок замкових руїн 1846 року який приписують Шевченку. За дослідженнями краєзнавців Т.Г. Шевченко був у Корці не пізніше 11 жовтня, а на зворотньому шляху був приблизно 23-25 жовтня.

Наступний відрізок шляху привів мандрівника через поштові станції Вигоду та Головню до Острога. Древній Острог викликав у Шевченка почуття подібні до тих які він відчував день тому у Корці. Старовинні вежі на Красній та Судовій горах, католицький котел 15 ст. Воскресенська церква та Троїцький монастир. Похмурими свідками минулого пізніше назве їх поет. Та найперше Остріг цікавив Шевченка, як місто давньої культури і книжності, місто козацької і гайдамацької слави, місто в якому мужнів талант славних гетьманів України Северина Наливайка і Петра Сагайдачного.

Від Острога через проміжні станції Гульча та Варковичі пролягли Шевченкові версти до Дубна. В дорозі поет зупинився також під Гульчею аби напитися води із джерела, яке в

народі вважається чудодійним.

Після Дубна дорожній краєвид став урізноманітнюватися. З'явилися на ньому віддалені гори, що ніби просувалися в міру наближення до Кременця. На півдорозі була поштова станція Верба – невеличке містечко на лівому березі Ікви. Розташоване на людному тракті містечко страждало від тяжких повинностей. На випадок приходу військ або етапних арештантів, а було їх немало, зобов'язані були їх годувати. У березні 1847 р. тобто всього через півроку після відвідин села Кобзарем, вербівчани скаржились волинському губернатору на те, що поміщики виснажують їх непосильною панщиною навіть у неділю та святкові дні.

Не міг Кобзар не побувати й на місці вічного спочинку героїв Берестечка. Глибоко вражений пройнятий біллю і сумом ходив він берегами річки Пляшівки. А свої переживання, що ятрили душу невигою раною вилив у поетичні рядки.

Ой чого ти почорніло

Зеленеє поле ?

Почорніло я від крові

За вольную волю.

Круг містечка Берестечка

На чотири милі

Мене славні запорожці

Своїм трупом вкрили.

Та ще мене гайвороння

Укрили з півночі...

Ключуть очі козацькі

А трупу не хочуть.

Почорніло я зелене

Та за вашу волю...

Я знов буду зеленіти

А ви вже ніколи.

Не вернетесь на волю

Будете орати

Мене стиха орючи

Долю проклинати.

Шевченко перебував на Волині порівняно недовго. Він завершував мандрівку наприкінці жовтня «змірявши уздовж впоперек Волині і Поділля». Та навіть за той короткий проміжок часу талант поета збагатився новими враженнями. Ці глибокі враження Волинсько-подільської подорожі, роздуми над історичним минулим нашого краю перелилися в повісь «Прогулянка з задоволенням і не без моралі».